

mirotvorcheskimi silami OON. [A native of Norway became the first woman to hold the post of Commander of the UN peacekeeping forces]. – [Electronic resource]. – Access mode: www.unmultimedia.org/radio/russian/archives/165240/#.VpOyjVIXXH1 (Accessed 20 July 2015)

Пугачёва Д. В., младший научный сотрудник отдела трансатлантических исследований Государственного учреждения «Институт всемирной истории Национальной академии наук Украины» (Киев, Украина), E-mail: nobility@ukr.net

Миротворческая деятельность стран Скандинавии в постбиполярный период

Аннотация. После окончания холодной войны и становления многополярного мира страны Скандинавии выбрали разные пути, но одну цель – обеспечение высокого уровня обороноспособности и безопасности в регионе Северной Европы. Доверие международных организаций к миротворческим контингентам скандинавов способствует дальнейшему совершенствованию и выработке новых качественных моделей сотрудничества военных разных стран для успешного выполнения миротворческих миссий в местах кризисов и конфликтов.

Ключевые слова: страны Скандинавии, миротворчество, конфликт, ООН, НАТО.

Pugachova D., research assistant of the Department of Transatlantic Studies, State institution «Institute of World History National Academy of Sciences of Ukraine» (Kyiv, Ukraine), E-mail: nobility@ukr.net

Scandinavian Countries Peacemaking During the Post-bipolar

Abstract. After the end of the Cold War and the formation of a multipolar world Scandinavian countries have chosen different ways, but one goal – to ensure the highest level of defense and security in the region Northern Europe. Mastery of these countries in military peacekeeping missions during the Cold War provided the Scandinavian countries is not right to be the best in this area and the sharing of experiences with the countries that need modernizing the military. High Trust international organizations to peacekeeping forces Scandinavians contributes to the further improvement and development of new models of high-quality military cooperation of different states to more successful peacekeeping missions in places of crises and conflicts.

Nordic cooperation in security and defense found its embodiment in such models as cooperation NORDSAMFN (even during the Cold War), NORDCAPS and NORDEFKO. Transformation towards expansion and modernization of each of these associations took place based on a constant search for the most effective mechanisms to ensure a high level of coordination of military Scandinavia.

An example of successful cooperation in the defense field in northern Europe is NORDEFKO. The overall goal NORDEFKO on the military level – cooperation across the spectrum of defense structures to ensure greater cost efficiency and thus achieve the best quality. It means to have the ability to combine the individual possibilities to prevent any crisis. The aim is also combined with effective contribution to international efforts to ensure peace and security. Deep and comprehensive cooperation between the Nordic countries will increase its contribution to the development of peacekeeping forces and contribute to the consolidation efforts of the EU, NATO and the UN to stabilize conflict situations and possible prevention.

Today the transformation of the international system and face new security challenges, as peace and world stability is one of the key requirements for today that the Scandinavian countries have very constructive opinion.

Key words: Scandinavian countries, peacemaking, conflict, UN, NATO.

УДК 327

Забродін С. І.

викладач кафедри цивільного та господарського права,
Національний гірничий університет
(Дніпропетровськ, Україна), E-mail: serg_1974@ukr.net

ПАРТІЙНО-ІДЕОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ СТРУКТУРИЗАЦІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Анотація. На основі аналізу змісту поняття «ідеологія» виявлено, що в контексті електоральної структуризації партійно-ідеологічний чинник має розглядатися крізь призму

відображення ставлення сучасних політичних об'єднань до існуючих соціально-політичних розмежувань за ліво-правою шкалою політичних цінностей. Підкреслено, що в сучасній системі суспільно-політичних цінностей зароджується новий тип соціально-політичних розмежувань, який розташовується по лінії «матеріалізм – постматеріалізм». Показано, що для українського суспільства повною мірою придатні універсальні класифікації політичних партій за ідеологічним критерієм, хоча йому і притаманна ідейно-політична розпорошеність і партійно-політична неструктурованість.

Ключові слова: ідеологія, політичні цінності, політичні партії, електоральна структуризація, партійна система.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На тлі розгортання досліджень електорального простору, стабільності електоральної поведінки в Західній Європі в 1950-1960-і роки, ще протягом наступної чверть століття активно вивчалися партійні системи і вибори крізь призму положень теорії розмежувань Ліпсета-Роккана. Згасання інтересу до проблеми політичних розмежувань частіше всього пов'язують, з одного боку, ефектом «розморожування» партійно-політичних систем, з іншого – тенденції до зниження вираженості класичних розмежувань. Серед значущих причин ослаблення «класичних» розмежувань розглядалися: зміни в соціальній структурі, поява постіндустріальних цінностей, когнітивна мобілізація, пов'язана із зростанням рівня освіти. Тим не менш, дослідження останнього часу, що використовують нові концептуальні та методологічні схеми, спростовують тезу про зниження значущості класичних розмежувань.

Одним із важливіших чинників класичного розмежування виступає партійна ідеологія. І хоча традиційні (ідеологічні) партії і втратили монополію на політичній арені, але до їх зникнення ще далеко. Крім того, критики теорії розмежувань явно перебільшують «прив'язку» виборців до певних соціальних груп і, відповідно, певних партій як виразникам їх інтересів. Насправді специфіка теорії розмежувань багато в чому визначається відсутністю отождолення індивіда з якоюсь однією соціальною групою (як це робилося, наприклад, в класовому підході К. Маркса). Обґрунтовується не «статичність» вибору, а здатність електоральних переваг відтворюватися при відтворенні умов. Виборець все своє життя знаходиться під «перехресним впливом» різних соціальних структур, і це виключає його «приреченість» голосувати весь час за одну і ту ж партію.

З тезою про зменшення значення політичної боротьби як класового протистояння та формування загальнонародних партій виступив ще у 1958 р. Д. Белл, проте поява в 1970-х роках ідеологій нових лівих та нових правих призвели до її заперечення. Отже, поняття «ідеологія» залишається важливим елементом політичного життя, продовжує змінюватися та наповнюватися новим змістом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема партійно-ідеологічного розмежування досліджувалася багатьма сучасними авторами. На Заході ця проблема активно досліджувалася такими вченими, як Ст. Бартоліні, К. фон Бейме, М. Вебер, М. Дюверже, Д. Карамані, Р. Кац, М. Лавер, Р. Маківер, П. Мейер, К. Мудде, З. Нойманн, А. Панеб'яно, Дж. Сарторі, В. Хант, Р. Хербут, Дж. Шварцмантель, А. Ямруз та ін. Серед українських авторів варто виділити В. Березинського, Л. Дунаєву, В. Кампо, В. Малярчука, А. Пахарєва, М. Примуша, А. Слюсаренка, М. Томенка, Ю. Шведа та ін.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є розкриття ролі партійно-ідеологічних чинників електоральної структуризації українського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Початково партійна ідентифікація відбувалася за політичним темпераментом. За часів Французької революції 1789-1795 рр. яacobінців, які сиділи в Конвенті ліворуч від спікера і виступали з революційно-радикальних позицій, стали називати лівими, а більш поміркованих жирондистів, які займали місце праворуч – правими. Згодом критерій політичного

темпераменту поступився критерію ідеології, яка стала базовим критерієм партійного розмежування, оскільки ідеологія як система цінностей є більш стійкою, ніж темперамент, який змінюється швидше – одна і та сама партія може за певних обставин виступати як з радикальних, так і з поміркованих позицій.

У цілому ідеологія (від грец. *Iδεα* – прообраз, ідея, і *λογος* – слово, розум, учення) – це організована сукупність ідей у формі міфів, настанов, гасел, програмних документів партій, філософських концепцій тощо; система поглядів, ідей, переконань, цінностей та установок, що виражають інтереси різних соціальних груп, класів, товариств, у яких усвідомлюються і оцінюються відносини людей до дійсності і один до одного, соціальні проблеми і конфлікти, а також містяться цілі (програми) соціальної діяльності, спрямованої на закріплення або зміну існуючих суспільних відносин.

Термін «ідеологія» було запроваджено французьким ученим Антуаном Луї Клодом Дестют де Трасі. У своїй праці «Елементи ідеології» (1796) він намагався запровадити нову науку про ідеї. На його думку, ідеологія – це наука про те, як свідомість виробляє ідеї з відчуттів. Крім відчуттів, джерелом ідей виступають пам'ять, судження і воля. Проте широкого вжитку термін «ідеологія» набув лише у 1845 р. у роботі К. Маркса і Ф. Енгельса «Німецька ідеологія» [4]. Німецькі вчені під ідеологією розуміли сферу загальних ідей, таких як мораль, релігія, метафізика тощо, які відображаються у відповідних формах свідомості [4, с. 25]. Представниками марксистської школи ідеологія розглядалася як продукт суспільного виробництва. За певних умов життя спільноти спершу стихійно з'являється соціальна психологія, яка створює підґрунтя для вироблення, поширення і засвоєння ідеології даної спільноти. Безпосередньо її створюють представники класу, соціальної групи (або суб'єкти, які виражають їх інтереси) – теоретики, політичні діячі, лідери тощо. Вони теоретично доходять до тих самих висновків, які соціальна група, клас утверджують практично. На основі систематизованих і обґрунтованих поглядів, пропущених через призму інтересів, ідеалів класу чи соціальної групи, формуються їхні самосвідомість і політичні відносини. А сукупність політичних інтересів, ідей та ідеалів, програм та політичних відносин певного класу (групи) з іншими соціальними спільнотами і становить предмет політичної ідеології.

Таким чином, марксистська школа визначає поняття «ідеологія» як більш–менш цілісну систему політичних принципів, яка відрізняється від іншої подібної системи. З цього погляду лібералізм, соціалізм і консерватизм трактуються як політичні ідеології. Марксистська школа вживає це поняття для позначення основних ідей суспільства, які розглядаються як такі, що відображають його систему виробництва. Наприклад, з цього погляду, лібералізм вважається ідеологією капіталістичної епохи, а комунізм ідеологією безкласового суспільства.

По-іншому витлумачує ідеологію Карл Поппер. Він трактує ідеологію як політичну думку, типovu для тоталітарних рухів, вважаючи, що будь-яка ідеологія – це всеохоплююча й замкнена система поглядів. Така система не тільки спрямована на всі політичні, соціальні й моральні аспекти життя під своїм кутом зору, але її практично неможливо розвінчати, оскільки завжди знаходяться пояснення (з погляду цієї ідеології) на будь-які очевидні відхилення від того, що було обіцяно чи передбачено нею раніше. Тобто школа К. Поппера протиставляє ідеологію науковому мисленню, що оперує гіпотезами, які можуть бути доведені. Науковий підхід до соціальних питань полягає в розробці пояснення того, як діють ті чи інші фактори і в його перевірці, а не у створенні великої всеохоплюючої теорії, яка намагається дати відповіді на всі запитання. Для ухвалення політичних рішень люди повинні також використовувати судження про цінності, які мають особливе значення для них і не базуються лише на доказах. Тому політичні нововведення базуються на консенсусі щодо цінностей і правильному поясненні причин та наслідків. Отже, соціальні зміни мають відбуватися шляхом поступового соціального проектуван-

ня, а не шляхом побудови якоїсь загальної утопії на основі бездоказових принципів (детальніше див.: [8, с. 35]).

Сучасний дослідник Джон Шварцмантель вважає, що політична ідеологія являє собою єдність ціннісно-нормативного і діяльнісного начал, це «сукупність нормативних ідей, що формують ідеал, з метою здобуття масової підтримки для цих ідей, та агітацію на їхню користь» [13, р. 26].

У контексті діяльності політичних партій витлумачує політичну ідеологію М. Дюверже. На його думку, політичні ідеології відображають ставлення сучасних політичних об'єднань до існуючих соціально-політичних розмежувань за ліво-правою шкалою політичних цінностей. Не зважаючи на те, що М. Дюверже вважав структурну диференціацію партій важливішою за ідеологічну, все ж такі він не заперечував мотиваційну роль ідеології як з боку суспільних груп, так і партій. У своїй роботі «Політичні партії» М. Дюверже відзначає, що у політичній орієнтації громадян зазвичай відіграють роль дві групи чинників: приватні (локальні) та загальні; особистісні та ідеологічні. З цього приводу він пише: «Зазначені чинники тісно переплітаються (частіше за все це відбувається стихійно), і відокремити одні від інших не просто – тут необхідний метод справжнього соціального психоаналізу» [2, с. 462]. За М. Дюверже, залежно від ідеології, що лежить в основі партійних програм, політичні партії можна поділити на консервативні, ліберальні, соціалістичні і комуністичні та фашистські [2, с. 462].

Також учений виділяє й ідеологічно децентралізовані партії, тобто такі, у яких існує внутрішня диференціація за ідеологічною ознакою та виникають фракції й платформи. На його думку, в сучасній системі суспільно-політичних цінностей зароджується новий тип соціально-політичних розмежувань (по лінії «матеріалізм – постматеріалізм»), який формує новий тип протистояння, а відтак і нових акторів політичної сцени (т. зв. партії «нової політики»). Хоча постматеріальні цінності не вписуються в традиційну (ліво-праву) конфігурацію політичних поглядів, але поки що вони не можуть ані змінити її, ані суттєво вплинути на неї. Як справедливо стверджує Ю. Шведа, традиційне ідеологічне протистояння, яке оформилося на початку ХХ ст., з певними модифікаціями продовжує домінувати і сьогодні в політичному житті [8, с. 36].

У рамках школи М. Дюверже термін «партійна ідеологія» розглядається як система поглядів, які становлять ідентичність партії і більше стосуються того, чим партія є, ніж того, що вони роблять [11, р. 220]. По суті, партійна ідеологія – це артикульовані (виражені) ідеї, що слугують основою для постановки політичних цілей (які становлять ядро партійних програм), сприяють залученню громадської підтримки для цих політичних цілей та разом з іншими факторами забезпечують тяглість і стабільність політичних партій.

У залежності від ідеологічних пріоритетів політичні партії класифікуються за різними критеріями. Так, М. Вебер запропонував поділяти партії за змістом і характером політичних ідеологій та роллю ідеології у формуванні їх діяльної мотивації. За цим критерієм партії поділяються на «патронажні», мета діяльності яких обмежена боротьбою за владу, і на такі, що орієнтовані на групи інтересів з конкретним соціальним статусом для реалізації конкретних матеріальних результатів і абстрактних світоглядних (ідеологічних) принципів. За ідеологічною ознакою К. фон Бейме виділяє ліберальні, радикальні, консервативні, селянські, соціал-демократичні, соціалістичні, комуністичні, регіональні, етнічні, крайні праві та екологічні партії (див.: [1]). Подібної позиції щодо типології політичних партій за ідеологічною ознакою додержуються польські дослідники Ришард Хербут (див.: [9]) та Адам Ямуз (див.: [10]). Останній виділив три основні типи політичної ідеології: консервативний, ліберальний і соціал-демократичний.

Сучасні вчені також виділяють прагматичні партії, які не мають концептуально обґрунтованих ідеологічних програм (партії слабкої артикуляції), та ідеологічні

партії (сильної артикуляції), які у своїй діяльності керуються ідеологічними принципами [7].

Універсальні класифікації політичних партій за ідеологічним критерієм з успіхом можуть бути застосовані і для характеристики ідеологічної ситуації в сучасній Україні. Хоча для українського суспільства притаманна ідейно–політична розпорошеність і партійно–політична неструктурованість, ідеологічна картина партійно–політичного спектру доволі чітко окреслена.

Виходячи з того, що політичні ідеології вирізняються за такими напрямками, як соціально–політична парадигма, або пропагування моделі бажаного суспільства (ліві, центристи, праві), та ставлення до прогресу та технологій його здійснення (радикали, консерватори), український політолог В. Кампо виокремлює три основні політичні течії в сучасній Україні: традиціоналістсько–консервативна; ліберально–реформістська; радикальна [3, с. 10]. А. Пахарев також виділяє три основні ідейно–політичні напрями: ліві, центристи, праві, визначаючи при цьому, що в політичній реальності незалежної України діє більшість політичних ідеологій сучасності, проте політична вага і вплив цих ідеологій далеко не рівнозначні. Аналізуючи ідеологічну ситуацію станом на 2002 р., А. Пахарев відзначав, що серед усіх ідеологій найбільшою популярністю користується комуністична, соціал–демократична, націоналістична та ліберальна (див.: [5]). Останні події піддали значному коригуванню партійно–політичний спектр, оскільки діяльність комуністичних партій заборонена, проте націоналістична й ліберальна частина ідеологічного поля репрезентована найбільш впливовими політичними партіями (Об'єднання «Самопоміч», ВО «Батьківщина», Блок Петра Порошенка, Народний Фронт, ВО «Свобода» та ін.)

На основі ставлення до певної системи цінностей, український політолог Ю. Шведа виділяє три типи політичних ідеологій:

1. Ідеології, які захищають і вдосконалюють існуючу економічну, соціальну, духовну та політичну підсистеми. Такі ідеології називають консервативними ідеологіями.

2. Ідеології, які заперечують існуючу економічну, соціальну, духовну та політичну підсистеми й вимагають їхньої радикальної зміни. Їх називають радикальними або революційними.

3. Між цими двома групами звичайно існує досить широкий спектр політичних ідеологій, які різною мірою поєднують у собі ознаки перших двох груп. Їх називають реформістськими [8, с. 37].

Кожна з цих трьох типів ідеологій використовує різні тактики для досягнення своєї мети, хоча загалом усі вони базуються на переконаннях, організації та примусі.

Ідеологічний критерій використовується також і для класифікації партійних систем. Так, італійський політолог Дж. Сарторі у своїй праці «Партії та партійні системи» запропонував класифікувати партійні системи за критерієм «ідеологічної дистанції». Він виділив такі типи:

- система з однією партією;
- система з партією–гегемоном, що характеризується стійким багаторічним домінуванням однієї партії (півторапартійна система);
- двопартійна система, самодостатня сукупність двох сильних партій, що періодично змінюють одна одну при владі;
- система обмеженого плюралізму, що передбачає конкуренцію декількох партій з незначними ідеологічними відмінностями, жодна з яких поодиночі прийти до влади не може, що породжує потребу в коаліціях;
- система крайнього плюралізму складається з кількох партій, які дотримуються несумісних ідеологічних цінностей;
- атомізована система, що включає в себе десятки і більше партій [12, р. 116–217].

Класифікація Дж. Сарторі була доповнена системою «двох з половиною партій», для якої також характерна конкуренція двох великих партій, але жодна з них не

може отримати абсолютну більшість на виборах до парламенту, і для формування уряду вони мають долучити якусь третю партію.

Характеризуючи партійні системи, Дж. Сарторі виділяв такий показник як кількість партій, які утворюють формат партійної системи. На його думку, цей показник є дуже важливим, оскільки можна помилково вирішити, що варто підрахувати всі партії, матеріалізовані в будь-якій партійній системі, за номінальною вартістю. За будь-якої форми правління можна виявити некорисні партії, які не мають ніякого впливу і можуть виникати або зникати непомітно для всіх. Тому виникає питання: за яким критерієм відбирають важливі партії, які визначають природу партійної системи? З цією метою Дж. Сарторі запропонував два правила визначення кількості партій, яка утворює формат партійної системи.

Правило 1. Партію меншості можна не враховувати, вважаючи її непотрібною увесь той час, поки вона залишається зайвою в тому значенні, що вона ніколи не знадобиться для можливої участі в коаліції більшості. І навпаки, партію меншості слід враховувати, незалежно від її розмірів, якщо вона вбачає своє призначення в тому, щоб через деякий час або в якийсь момент часу стати одним із можливих союзників урядової більшості. Проте це правило слід застосовувати тільки до партій, орієнтованих на уряд, і (або) ідеологічно близьких партнерів із коаліції. Тому необхідне введення додаткового правила для опозиційних та ідеологічно несумісних партій.

Правило 2. Партію вважають важливою, якщо її існування чи поява впливає на тактику партійної конкуренції партій, орієнтованих на уряд, і, особливо, коли вона змінює напрям конкуренції або ліворуч, або праворуч, або в обох напрямках.

Виходячи з цього, важливі партії повинні володіти або коаліційним потенціалом (відповідно до правила 1), або потенціалом, що шантажує (відповідно до правила 2). Партії, які не мають нічого із вищеперерахованого, не слід враховувати (див.: [6]).

На основі цих міркувань Дж. Сарторі виводить три головні системні моделі: двопартійний механізм, тобто біполярне однопартійне чергування в уряді; помірна багатопартійність, тобто біполярні зміни між коаліційними урядами; поляризована багатопартійність, тобто система, яка характеризується багатополісною конкуренцією, центрально розміщеними в партійно-політичному спектрі коаліціями. За такої типології вирішальним чинником є системна поляризація, обумовлена розходженням (ідеологічним або іншим) між найбільш віддаленими важливими партіями.

Висновок. При розгляді ідеології виділено такі підходи: школа Дестют де Трасі, яка визначає ідеологію як науку про те, як свідомість виробляє ідеї з відчуттів; марксистська школа, яка розуміє ідеологію як сферу загальних ідей, таких як мораль, релігія, метафізика тощо, які відображаються у відповідних формах свідомості; школа К. Поппера, яка трактує ідеологію як політичну думку, типову для тоталітарних рухів, вважаючи, що будь-яка ідеологія – це всеохоплююча й замкнена система поглядів; школа М. Дюверже, яка витлумачує політичну ідеологію крізь призму відображення ставлення сучасних політичних об'єднань до існуючих соціально-політичних розмежувань за ліво-правою шкалою політичних цінностей. Також зазначено, що в сучасній системі суспільно-політичних цінностей зароджується новий тип соціально-політичних розмежувань (по лінії «матеріалізм – постматеріалізм»), який формує новий тип протистояння, а відтак і нових акторів політичної сцени (т. зв. партії «нової політики»). По суті, партійно-ідеологічний чинник електорального структурування являє собою артикульовані (виражені) ідеї, що слугують основою для постановки політичних цілей (які становлять ядро партійних програм), сприяють залученню громадської підтримки для цих політичних цілей та разом з іншими факторами забезпечують тяглість і стабільність політичних партій.

Універсальні класифікації політичних партій за ідеологічним критерієм з успіхом

можуть бути застосовані і для характеристики ідеологічної ситуації в сучасній Україні, хоча для останньої і притаманна ідейно-політична розпороченість і партійно-політична неструктурованість. З огляду на події 2014-2015 рр., коли відбулася докорінна ідеологічна переорієнтація, заборонена діяльність комуністичних партій тощо, у партійно-політичному спектрі сучасної України домінують націоналістичний і ліберальний сегмент (Об'єднання «Самопоміч», ВО «Батьківщина», Блок Петра Порошенка, Народний Фронт, ВО «Свобода» та ін.).

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Бейме К. фон. Партії [Текст] / К. фон Бейме; пер. с нем. // Політологія вчора і сьогодні: сб. научн. ст. / под ред. Г.И. Иванова. – М.: РАУ, 1992. – Вып. 4. – С. 62–66.
2. Дюверже М. Политические партии [Текст] / М. Дюверже; пер. с фр. – М.: Университетский проект, 2002. – 560 с.
3. Кампо В. Парламентські вибори 2002 р.: якими їм бути? [Текст] / В. Кампо // Люди-на і політика. – 2002. – № 1. – С. 9–16.
4. Маркс К. Немецкая идеология. Критика новейшей немецкой философии в лице её представителей Фейербаха, Б. Бауэра и Штирнера и немецкого социализма в лице его различных пророков [Текст] / К. Маркс, Ф. Энгельс; пер. с нем. // Сочинения. – М.: Гос. изд-во полит. лит., 1955. – Т. 3. – С. 7–544.
5. Пахарев А. Багатопартійність і партійна система – поняття не тотожні / А. Пахарев // Віче. – 2002. – № 2. – С. 3–7.
6. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: дослідження структур, мотивів і результатів [Текст] / Дж. Сарторі; пер. з 2-го англ. вид. О. І. Мороз. – К.: АртЕк, 2001. – 224 с.
7. Шведа Ю. Р. Політичні партії: Енциклопедичний словник [Електронний ресурс] / Ю. Р. Шведа. – Л.: Астролябія, 2004. – 500 с. – Режим доступу: www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Shweda_slovyuk.htm (Дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана
8. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник [Текст] / Ю. Р. Шведа. – Л.: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 325 с.
9. Herbut R. Teoria i praktyka funkcjonowania partii politycznych [Text] / Ryszard Herbut. – Wrocław: Wyd-wo Univ. Wrocławskiego, 2002. – 224 s.
10. Jamróz A. Demokracja współczesna: wprowadzenie [Text] / Adam Jamróz. – Białystok: Temida 2, 1993. – 213 s.
11. Mair P. The party family and its study [Text] / Peter Mair, Cas Mudde // Annual Reviews of Political Science. – 1998. – Vol. 1. – P. 211–229.
12. Sartori G. Parties and party systems: a framework for analysis [Text] / Giovanni Sartori. – New York: Cambridge University Press, 1976. – xiii, 370 p.
13. Schwarzmantel J. Ideology and Politics [Text] / John Schwarzmantel. – L.: Sage, 2008. – 208 p.

REFERENCES:

1. Beyme K. fon. Partii [The Party] / Politologiya vchera i segodnya: sb. nauchn. st. – М.: RAU, 1992. – Вып. 4. – S. 62–66.
2. Dyuverzhe M. Politicheskie partii [Political party]. – М.: Universitetskiy proekt, 2002. – 560 s.
3. Kampo V. Parlamentski vybory 2002 r.: yakymy yim buty? [Parliamentary elections 2002: whom they be?] // Liudyna i polityka. – 2002. – № 1. – S. 9–16.
4. Marks K., Engel's F. Nemetskaya ideologiya. Kritika noveyshey nemetskoy filosofii v litse ee predstaviteley Feyerbakha, B. Bauera i Shtirnera i nemetskogo sotsializma v litse ego razlichnykh prorokov [The German Ideology. Criticism of modern German philosophy in the person of its representatives Feuerbach, B. Bauer and Stirner, and of German socialism in the face of its various prophets] / Sochineniya. – М.: Gos. izd-vo polit. lit., 1955. – Т. 3. – S. 7–544.
5. Pakhariev A. Bahatopartiinist i partiina systema – poniattia ne totozhni [Multi party system and party system - not identical concepts] // Viche. – 2002. – № 2. – S. 3–7.
6. Sartori Dzh. Porivnialna konstytutsiina inzheneriia: doslidzhennia struktur, motyviv i rezultativ [Comparative Constitutional Engineering: research structures, motivations and results]. – К.: АртЕк, 2001. – 224 s.
7. Shveda Yu. Politychni partii: Entsiklopedychnyi slovnyk [Political parties: Collegiate Dictionary]. – [Electronic resource] – Л.: Astrolyabiya, 2004. – 500 s. – Access mode: www.lnu.edu.ua/faculty/Phil/Shweda_slovyuk.htm (Accessed 20 July 2015)

8. Shveda Yu. Teoriia politychnykh partii i partiinykh system: Navch. Posibnyk [The theory of political parties and party systems: manual. Guide].– L.: Vid. tsentr LNU im. Ivana Franka, 2003. – 325 s.
9. Herbut R. Teoria i praktyka funkcionowania partii politycznych. – Wrocław: Wyd-wo Uniw. Wrocławskiego, 2002. – 224 s.
10. Jamróz A. Demokracja współczesna: wprowadzenie. – Białystok: Temida 2, 1993. – 213 s.
11. Mair P., Mudde C. The party family and its study, Annual Reviews of Political Science. – 1998. – Vol. 1. – P. 211–229.
12. Sartori G. Parties and party systems: a framework for analysis i. – New York: Cambridge University Press, 1976. – xiii, 370 p.
13. Schwarzmantel J. Ideology and Politics. – L.: Sage, 2008. – 208 p.

Забродин С. И., преподаватель кафедры гражданского и хозяйственного права, Национальный горный университет (Днепропетровск, Украина), E-mail: serg_1974@ukr.net

Партийно-идеологические факторы электоральной структуризации: украинский контекст.

***Аннотация.** На основе анализа содержания понятия «идеология» выявлено, что в контексте электоральной структуризации партийно-идеологический фактор должен рассматриваться сквозь призму отражения отношения современных политических объединений к существующим социально-политическим расколам в соответствии лево-правой шкалы политических ценностей. Подчеркнуто, что в современной системе общественно-политических ценностей зарождается новый тип социально-политических расколов, который располагается по линии «материализм – постматериализм». Показано, что для украинского общества в полной мере пригодны универсальные классификации политических партий по идеологическому критерию, хотя ему и присуща идейно-политическая разобщенность и партийно-политическая неструктурированность.*

***Ключевые слова:** идеология, политические ценности, политические партии, электоральная структуризация, партийная система.*

Zabrodin S., Lecturer at the Department of civil and commercial law, National Mining University (Dnepropetrovsk, Ukraine), E-mail: serg_1974@ukr.net

The party and ideological factors of electoral structuring: Ukrainian context.

***Abstract.** The aim of this study is to outline the role of party and ideological factors of electoral structuring of Ukrainian society.*

The main approaches to the definition of «ideology». Destutt de Tracy School defines ideology as the science of how consciousness produces ideas sensations. Marxist school understands ideology as the scope of general ideas such as morality, religion, metaphysics, etc., that are displayed in the corresponding forms of consciousness. Popper School treats ideology as a political opinion, typical of totalitarian movements, considering that any ideology – a comprehensive and closed system of beliefs. Duverger School political ideology interprets the light reflected modern attitudes to political associations existing social and political divisions for the left-right scale of political values. The report states that in the present socio-political values emerging new type social and political distinctions (through the «materialism – postmaterialism»), which defines a new type of confrontation, and therefore new actors of the political arena. It is shown that the party and ideological factor of electoral structuring is articulated (expressed) ideas that serve as a basis for setting political objectives (which constitute the core of party programs), help attract public support for these political purposes and, together with other factors providing continuity and stability of policy parties.

Determined that the universal classification of political parties on ideological criteria can be successfully applied to characterize and ideological situation in modern Ukraine. It is noted that Ukrainian political space peculiar ideological-political fragmentation and the party and political unstructured. Given the events of 2014-2015, when there was a fundamental ideological shift, banned Communist parties, etc., in party and political spectrum of modern Ukraine is dominated by nationalist and liberal segment (Association «Samopomitch», All-Ukrainian Association «Batkivshchyna», Petro Poroshenko Bloc, People's Front, All-Ukrainian Association «Svoboda» et al.).

***Key words:** ideology, political values, political party, structuring electoral, party system.*